

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Quarta pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

nobis: et filius datus est nobis: hodie: ubi aduerte quod licet non esset: angelus tamen noctem illaz suo clarificauit splendore: unde in oratione istius misse nocturne dictatur qui hanc sacratissimam noctem veri luminis fecisti illustratione claresce: saluator de cuius nativitate predictum est Ysa. deumono. Clamabuit ad dominum a facie tribulantibus et mittet eis saluatorem et propugnatores: qui liberet eos: qui est christus quo ad humanitatem quae ois multitudo ideo expectat: sed quia non cognoverunt venientem ideo sicut Britones regem Artus: sic iudei christum venturum expectant. sed non veniet nisi ad iudicium quando reddet eis iuxta opera eorum. quia iam venit in carnem: dominus quo ad deitatem: in unitate dauid: id est in bethleem inde: ubi dauid traxit originem: sed quia pastores iudei erant qui iuxta dictum apli querunt signa ad confirmationem dictorum ideo subiungit angelus et hoc vobis signum quod vera sint que vocis annuntio: inuenietis infantem: et te saluatoris infante etas infans autem dicitur quasi non fans. id est non loquens. et hec est prima hominis etas. christus autem cum esset deus. et cum dei tatis virtute loqui possit quia ipse aperit os mutuorum et liguum infantium facit dissertas. ut dicitur Sap. decimo. mihilominus tam humanae infirmitatis demonstrabat infantiam. vagiens in cunabulis. lacrimis subcumbens vultum ut dicit Aug. Christus pretendens membrorum infantilium. nulluzque adhuc demonstrans diuinitatis iudicium. pannis involutum. ecce habitus vilitas quia sola ipsa virgo involuerat: fascia strinxerat: spiritus sancto docente: in presepio. ecce mira humilitas. ut ille cui celum est sedes: quem non capit mundi fabrica: intra presepis contineat angustias. hoc est quod dixit propheta. Verbum abbreviatum faciet dominus super terram. quod est Ihesus christus benedictus in secula seculorum Amen:

Quarta pars

V

Varto cum dicitur et subito facta est tangitur militare tripudium superne ciuitatis: et subito facta est cum angelo multitudo celestis milicie. Nota quod multitudo celestium ciuium sociata est angelo nuncianti propria. Primo ut multitudo aduentum confirmaret dicendum ageret. Secundo ideo multitudo angelorum descendit. ut viderent haec magnam nouitatem nascentis temporaliter ex matre. cuius eternam videbant generationem ex parte in celestibus. Psalmista: Sicut audiimus sic vidimus. Tercio ideo descendenterunt: ut adorarent orem nascentis ex virginem Psalmista. Adorent eum

Sermon

omnes angeli dei. Nota etiam qd cum ipsis angelis virgo gene
rans: adorabat deum factum hominem iacentem in presepio vn
de cantat ecclesia ipsum quem virgo genuit adoravit. tunc enim
illa explanatio somni scilicet Joseph fuit completa: qui vidit
solem et lunam et stellas adorare se cui dixit. Jacob. Nunquid
ego et mater tua et fratres tui adorabimus te super terram. No
ta etiam qd non vnde vel duo angeli descendederunt. sed multitudo
magna totius superne curie. angelorum archangelorum. prin
cipatum. potestatum. virtutum. thronorum. dominationum.
et aliorum spirituum. Nota etiam qd ubi nos habemus multi
tudo celestis milicie. alia litera habet multido celestis exercitus:
eleganti autem vocabulo usus est euangelista supernos spiritus
appellans nomine milicie. vel exercitus sunt enim angelii milici
es vnde Job. vicesimoquinto capitulo. Nunquid est nume
rus militum eius dictatur illa angelorum congregatio exercitus
vnde Apoc. decimonono capitulo. Exercitus qui sunt in celo
sequebantur illum in albis. Quia igitur erat rex celestis milicie.
ideo euangelista. multitudem angelorum descendentium. no
mine milicie appellat. quia vero dux et deus exercituum intra
bat dimicaturus in mundus. ideo superni spiritus exercitus no
minantur. laudantium deum: et vocibus exercitabantur in mi
rabili opere incarnationis. Job. 48. capitulo. Cum me lauda
rent solis astra matutina. et ambularent omnes filii dei: et dice
tum: V Nota qd in nautitate regum exultant principes
chorus ducunt. cantilenas componunt. Sed audiamus qualez
composuerunt angeli melodiam in oetu saluatoris. Gloria in ex
cellis deo. id est soli deo reddatur gloria in altissimis operibus
suis. qualia sunt incarnatione. quia verbum caro factum est. soli ei
sit gloria. quia sola ipsius virtute sic factum est. Et in terra pax
quia propter pacem dei et hominis componendam christi facta
est incarnatione. Ipse enim est lapis angularis: abscisus sine ma
nibus qui fecit utraque unum mediator dei et hominum homini
bus bone voluntatis: Quia non est pax impiis dicit dominus:
Psa. 48. caplo. Sed ut dicit psalmista. Pax multa diligentibus
legem tuam. non est illis scandalum. Vel aliter potest exponi:
quia enim christus natus est in celestibus gloria dei patris. id
dicitur. Gloria in altissimis deo. quia vero in terris est pax nostra.
qui fecit utraque unum. ideo dicitur. et in terra pax hominibus
bonae voluntatis. X Nota qd isti cantico angelico beatuissi
marius addidit que sequuntur. scilicet. laudamus te. benedic
te: adoramus te. et cetera. Et constituit illud cantus in principio

Tmissa diebus festiuis. Cantatur quidem in missa ut eadem exultatione fiat sacrate hostie missio. qua missio in carnem diuiniverbi facta est. Cantatur autem solis diebus festiuis. quia hoc cantum est exultationis et gaudii. Rogemus ergo deum &c.

**De secundo euangelio i nativitate domini
Introductio sermonis decimi.**

Astores loquebantur admicem: transeamus usq; Bethleem et videamus hoc verbum qd factum est &c. Luce secundo capitulo. Oriente sole et apparente aurora. videmus aues celi cantando exultare. Et cum legeretur nobis euangelium misse nocturne audiuiimus supernos spiritus nouo canto exultasse. atq; veri luminis ortum magno gaudio nuntiasse pastoribus. Et quia iam fit vigilia matutina cum angelis exultemus cum pastoribus properemus. ut videamus verbum caro factum. Quoniam autem predicatores hodie cupiunt ostendere nobis verbum hoc quod fatus est dominus. ideo ad matrem virginem recurramus. conseruantem et conferentem de singulis in corde suo. ut ipsa nobis aliquid reuelare dignetur. tante solennitati congruum quod vestre fraternitati denunciem. quod vt fiat. demulceamus pias aures virgineas angelica salutacōe dicentes. Ave Maria gratia p. &c.

Prima pars

Astores loquebantur admicem. transeam⁹: . Astores loquebantur admicem. transeam⁹: .
vsc⁹ Bethleem et cetera. Si huius rei nouitas euangelizata pastoribus. illis fuisset Atheniensibus nunciata: qui ad nihil aliud vacabat nisi ant dicens. aut audire aliquid noui. ut scribitur Actuum deumoseptimo capitulo. puto qd hoc nouum omnium nouorum nouissimum repudassent. et canticum nouum domino decantassent. quia mirabiliter fecit. sed pastoribus hoc fuit nundiatum. ut non solum nouitas sit in facto. verum et mirabile appareat sacramentum. qd animal homo in consideratione. tam eximie suspeditur nouitatis: In hoc igitur euangelio vbi saluatoris nostri nativitas diligenti examinatione perquiritur a pastoribus. fit mensio de tribus premititur enim sollicita inquisitio veritatis. consequenter additur inaudite admiratio nouitatis ibi: et omnes qui audierint Deinde postponitur deuota regressio deitatis. ibi: reuersi sunt pastores. In prima parte euangelii que nobis insinuat sollicitam inquisitionem pastorum. de veritate illis ab angelo nunciata